

Corpus Hermeticum IV – Hermes do Tat

Wprowadzenie

Czwarty rozdział Corpus Hermeticum jest kolejnym krótkim traktatem. Przedstawia on konwersację pomiędzy Hermesem i jego synem Tatem. Tematem dyskursu jest dualizm dobro-zło, bezcielesność-cielesność, boskość-śmiertelność i konieczność właściwego wyboru. Wybór, według Hermesa, leży pomiędzy przyjemnościami nierozumnego ciała, a dążeniem do zdobycia Umysłu i osiągnięcia Gnozy.

Podobnie jak w przypadku poprzednich traktatów, w tłumaczeniu posłużyłem się angielskim przekładem G. R. S. Meada. W przypadku niejasności konsultowałem tekst z pozycjami przedstawionymi w bibliografii. Zarówno poprzednie traktaty, jak i przyszłe tłumaczenia dostępne będą w dziale „Biblioteka” na moim blogu (hermetyk.pl/biblioteka).

Skontaktować ze mną można się przez formularz na blogu (hermetyk.pl) albo na Facebooku ([facebook.com/hermetyk](https://www.facebook.com/hermetyk)).

Rafał Wąsowski

Wrzesień, 2013

Z niniejszego dokumentu można korzystać na zasadach licencji Creative Commons CC BY-NC-ND 3.0, tzn. wolno go kopiować i rozpowszechniać na następujących zasadach: należy podać, kto jest autorem, nie wolno go używać w celach komercyjnych i nie wolno go zmieniać, przekształcać ani tworzyć nowych dzieł na jego podstawie. Pełen tekst licencji można znaleźć na: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/>

Hermes do Tat

1. **Hermes:** Stwórca uczynił Świat nie rękami, lecz Rozumem, tak więc powinieneś myśleć o Nim, jako o wszechobecnym i wiecznym bycie, Autorze wszystkich rzeczy, Jednym i Jedynym, który ze Swojej Woli stworzył wszystkie istoty. Jego Ciało żaden człowiek nie może dotknąć, zobaczyć, zmierzyć; czy opisać w przestrzeni; nie jest ono podobne do żadnego innego ciała. Nie jest ono ani Ogniem, ani Wodą, Powietrzem, czy Oddechem, jednak wszystkie one pochodzą od niego. Jako, że jest On Dobry, z woli swej konsekrował te [ciało] Sobie samemu, i ustawił Ziemię w porządku i ozdobił ją.
2. W dół Boskich Ram Kosmosu [na Ziemię] zesłał On człowieka - życie, które nie może umrzeć, a jednak umiera. I ponad [wszelkie inne] istoty, [a także] ponad Kosmos, był człowiek doskonalszy z powodu Rozsądku i Umysłu. I kontemplacja dzieł Bożych stała się cechą człowieka, podziwiał je i starał się poznać ich Autora.
3. Rozdzielił On Rozsądek pomiędzy wszystkich, ale nie Umysł. Nie z powodu zaborczości, gdyż zaborczość nie pochodzi od Niego, lecz ma swoje miejsce poniżej, pomiędzy duszami ludzi bez Umysłu.

Tat: Dlaczego zatem ojciec Bóg nie obdarzył wszystkich Umysłem?

H: Ustanowił go pomiędzy duszami, mój synu, niczym nagrodę, którą muszą zdobyć.

4. **T:** Gdzie go ustanowił?

H: Nappełnił nim potężny Kielich, i zesłał go na dół wraz z Heroldem, któremu nakazał, aby ku ludzkim sercom skierował owo orędzie:

Niech ci, których serca na to pozwolą, zanurzą¹ się w tym Kielichu; niech ci, którzy mają wiarę, odkryją powód, dla którego zostali stworzeni i wzniosą się ku dawcy tego Kielicha.

¹ Mead używa to słowa „baptise”, którego polskim odpowiednikiem jest „chrzczyć”. Słowo to byłoby jednak w tym kontekście niepoprawne, gdyż „chrzest” odnosi się do chrześcijańskiego rytuału. Greckie βαπτισμός oznacza dosłownie „zanurzenie w wodzie” i to tłumaczenie zostało tu przyjęte.

Gnoza stała się udziałem tych, którzy zrozumieli wezwanie herolda i zanurzyli się w Umyśle, a każdy z nich, gdy "otrzymał Umysł", stał się "człowiekiem doskonałym". Lecz ci, którzy wezwania nie zrozumieli, nie znają powodu, dla którego zostali stworzeni, gdyż pomocą służy im [jedynie] Rozsądek, a nie Umysł.

5. Zmysły takich ludzi są niczym zmysły bezmyślnych stworzeń. Z racji tego, że kierują nimi uczucia i impulsy, nie doceniają oni rzeczy, które są naprawdę warte kontemplacji. Skupiają całą swą uwagę na przyjemnościach i żądach ciała, wierząc, że w tym celu zostali powołani do życia. Lecz ci, którzy otrzymali część boskiego daru, oni, mój synu, sądząc po ich czynach, zerwali pięta Śmierci. Albowiem we własnym Umyśle ogarnęli oni wszelkie rzeczy: rzeczy na ziemi, na niebie, a nawet poza niebem - jeśli cokolwiek poza niebem istnieje. A gdy wzniesli się tak wysoko jak samo Dobro i ujrzawszy Je, uznali swój pobyt na dole za nieszczęście. Wzgardziwszy wszystkim, zarówno cielesnym jak i bezcielesnym, pospieszyli w kierunku Jednego i Jedynego.
6. O Tat, oto właśnie Gnoza Umysłu, Wizja rzeczy Boskich. Oto właśnie poznanie Boga, gdyż Kielich należy do Boga.

T: Ojcze, ja także pragnę zanurzyć się [w Umyśle].

H: Synu, dopóki nie masz w nienawiści Ciała swego, dopóty nie jesteś w stanie pokochać Się. Ale gdy pokochasz Się, posiadasz Umysł, a gdy posiadasz Umysł, Gnoza stanie się twym udziałem.

T: Ojcze, cóż przez to rozumiesz?

H: Nie sposób, mój synu, poświęcić się zarówno rzeczom boskim jak i doczesnym. Byt ma dwa aspekty - cielesny i bezcielesny - i w nich przejawia się śmiertelność i boskość. Człowiek, jako że obdarzony jest wolą, musi wybrać jedno bądź drugie, bowiem nie sposób oba pogodzić. Dusze, które podjęły się wyboru, wzmacniają jeden z tych aspektów, osłabiają drugi.

7. Wybór tego co lepsze, nie tylko przysparza chwały, sprawiając że człowiek przemienia się w Boga, ale też jest wyrazem jego pobożności. Z drugiej strony [wybór] tego co gorsze nie tylko niszczy człowieka, ale też zakłóca boską harmonię: procesje, choć nic nigdy nie osiągają, maszerują środkiem drogi i utrudniają poruszanie się innym; w podobny sposób procesja ludzi kroczy przez Kosmos wiedziona przez cielesne przyjemności.

8. O Tat, to co pochodzi od Boga, było i będzie naszym udziałem. Niech to, co pochodzi od nas nie będzie gorsze [niż to, co pochodzi od Niego]. Bowiemy to my, a nie Bóg, jesteśmy źródłem zła i przedkładamy zło nad dobro.

Spójrz synu przez ile ciał musimy przejść, przez ile zastępów daimonów, jak rozległy jest system gwiazdnych sfer [przez który wiedzie nasza Ścieżka], aby dotrzeć do Jednego i Jedynego Boga? Albowiem nie ma drugiego brzegu Dobra. Dobro nie ma granic, nie ma końca. Nie ma też i początku, choć z naszego punktu widzenia początkiem Dobra jest Gnoza.

9. Choć Gnoza nie ma początku, sama w sobie jest początkiem tego, co ma być poznane. Uchwycimy zatem ten początek i śpieszmy żwawo. Albowiem niezmiernie ciężko jest odrzucić to, co jest nam znane, na czym oczy nasze spoczęły z każdej strony, i powrócić na Pierwotną [Ścieżkę]. Wygląd jest zwodniczy, podczas gdy w rzeczy niewidzialne ciężko uwierzyć. To co złe, jest bardziej widoczne, gdyż Dobro nigdy nie może Się ukazać naszym oczom, albowiem nie ma ani formy ani kształtu. Dlatego Dobro podobne jest tylko Sobie i niepodobne niczemu innemu. Nie sposób bowiem aby To, co nie ma ciała było do ciała podobne.
10. Wyższość podobieństwa nad niepodobieństwem i niższość niepodobieństwa względem podobieństwa wyraża się następująco:²

Jedność jest Źródłem i Korzeniem wszystkiego, jest we wszystkim niczym Źródło i Korzeń. Bez Źródła nic nie istnieje, podczas Źródło nie istnieje z niczego, tylko z Siebie, ponieważ jest Źródłem całej reszty. Samo Sobie jest Źródłem, gdyż brak innego Źródła. Zatem Jedność będąc Źródłem zawiera w sobie każdą liczbę, lecz nie zawiera się w żadnej z nich; tworzy każdą liczbę, lecz nie jest przez żadną z nich tworzona.

11. Wszystko, co jest stworzone jest niedoskonałe, podzielne i podatne wzrostom i spadkom, podczas gdy Doskonałość jest ponad to. To co wzrasta, wznosi się z Jedności, lecz upada przez swą słabość gdy nie jest w stanie utrzymać w sobie Jedności.

I tak oto Tat, został ci nakreślony obraz Boga, tak dokładnie na ile to możliwe. Jeśli z uwagą będziesz go kontemplował i spoglądał na niego

² Mead przypisuje to zdanie do akapitu poniżej („Jedność jest źródłem ...”). Salaman et al. i Copenhaver przypisują je zdaniu poprzedniemu („Nie sposób bowiem aby to, co nie ma ciała było do ciała podobne. W tym przejawia się wyższość podobieństwa nad niepodobieństwem i ...”), co ma więcej sensu.

oczami swego serca, uwierz mi synu, odnajdziesz Ścieżkę wiodącą wzwyż. Więcej, Obraz ten stanie się twym Przewodnikiem, bowiem [Boska] Wizja ma tę właściwość, że chwyta i ciągnie do siebie tego, kto zdołał otworzyć swe oczy, niczym magnes przyciągający ku sobie żelazo.

Tłumaczenie na podstawie:

Mead, G. R. S. *Trice-Greatest Hermes*. Vol. 2. London: The Theosophical Publishing Society, 1906.

Źródła pomocnicze:

Copenhaver, Brian P. *Hermetica*. Cambridge: Cambridge University Press, 1992.

Liddell, Henry George; Scott, Robert. *Greek-English Lexicon*. New York: Harper & Brothers, 1883.

Parthey, Gustavus. *Hermetis Trismegisti Poemander*. Berolini [Berlin]: Prostat in Libraria Fr. Nicolai, 1854.

Salaman, Clement; van Oyen, Dorine; Wharton, William D.; Mahé, Jean-Pierre. *The Way of Hermes*. Rochester, Vermont: Inner Traditions, 2004.

Scott, Walter. *Hermetica. The Ancient Greek and Latin Writings Which Contain Religious or Philosophic Teachings Ascribed to Hermes Trismegistus*. Boston: Shambala, 1993.